

— HELENA — LEHTOVIRTA

Koskaan et voi tietää

Palo & Koski -dekkari

CRIME
TIME

— HELENA — LEHTOVIRTA

Koskaan et voi tietää

Palo & Koski -dekkari

**CRIME
TIME**

Ensimmäinen painos

© Helena Lehtovirta ja Docendo 2025

www.docendo.fi

CrimeTime-kirjat julkaisee Docendo.

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Sitaatti s. 163 *Siionin kannel*, laulu nro 450 *Vehnänjyvä nukkuu*, sanat

Anders Frostenson 1968, Tekstin © AF-Stiftelsen, Vällingby.

Sitaatti s. 225 Juha Tapion laulusta *Jotain niin oikeaa*, sanat Juha Tapio.

Sitaatti s. 306 Eino Leinon runosta *Ja vuodet ne käy yhä vaikeammiks*
runokokoelmassa *Hiihtäjän virsiä*, Otava 1900.

Kansi: Justine Florio / Taittopalvelu Ylivetö Oy

Kannen kuvat: iStock, Shutterstock,

Unsplash (Alin Rusu)

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Ylivetö Oy

ISBN 978-952-850-028-5

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuusasioihin liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@docendo.fi

Tämän piti olla
täydellinen päivä.
Päivä, joka on tulvillaan punaisia kukkia,
puhtaana leijailevaa lunta
ja pehmeästi välkehtivää valoa.
Täydellisenä päivänä
vääräys oikaistaan,
unohdetut huomataan
ja viimeisestä tulee ensimmäinen.
Mutta liian myöhään huomasin,
että valo olikin heijastuma
joka ainoastaan sokaisi silmäni
eikä sitä ollutkaan tarkoitettu minulle.
Ja yhtäkkiä
täydellisenä päivänä
alku
voikin olla
kaiken loppu.

— 1 —

Sunnuntai 12. helmikuuta

Avasin silmäni ja tuijotin paneloitua kattoa. Painoin käden rinnalleni tasoittaakseni pamppailevan sydämeni lyöntejä. Olin herännyt kesken painajaisen, jossa olin yrittänyt huutaa apua, mutta mitään ääntä en ollut saanut aikaan. Olin edelleen kauhuissani. Unen kukkakimpussa oli ollut punainen ruusu, jonka piikki oli raapinut sormeni verille. Maahan satanut lumi värjäytyi verenpunaiseksi, ja minä yritin kaapia puhdasta lunta verijälkien peitoksi.

Vähitellen aloin ymmärtää, että makasin omassa sängyssäni lämpimän peiton alla eikä minulla ollut mitään pelättävää.

Katon oksanreiät muodostivat melkein Otavan tähtikuvion. Vain yksi tähti puuttui. Sama näkymä oli ollut aamuisin silmiäni edessä kolmen vuoden ajan, mutta tänään oli loppuelämäni ensimmäinen päivä. Tuntuiko kaikki erilaiselta vain sen vuoksi, että olin juuri mennyt naimisiin? Eihän avioliitto ollut nykyään juuri muuta kuin merkintä rekisterissä. Ja huonolla onnella kaikki olisi voinut mennä toisinkin.

Niskaani pisteli ja kokeilin kädelläni, mikä sen aiheutti. Hiuspinni. Irrotin hiuksistani kasan pinnejä ja yritin pudottaa ne yöpöydälle, mutta osa kimposi lattialle. Olkoot, poimisin ne myöhemmin. Hiukseni tuntuivat vahvan lakkakerroksen vuoksi tahmeilta ja takkuisilta.

Käänsin päätäni oikealle ja odotin näkeväni Jaakon selän, mutta vuode hänen puolellaan oli tyhjä. Yleensä minä heräsin ensimmäisenä. Hamuilin yöpöydältä puhelimen ja vilkaisin kelloa. Jo melkein yksitoista. Miten olin voinut nukkua näin pitkään! Jaakko ei ollut herättänyt minua, vaikka meidän piti lähteä hiihtämään ennen puoltapäivää. Nyt tulisi kiire, että ehtisimme kotiin ennen pimeää.

Vajosin takaisin sänkyyn ja yritin vetää peiton paremmin päälleni. Peitto ei liikahtanutkaan. Nostin vaivalloisesti päätäni. Tuhti-Mosse nukkui peitonkulmalla ja heilautti häntäänsä harmistuneena, kun kiskaisin peittoa uudelleen. Kissa nousi venytellen ja asettui uudestaan kerälle vähän matkan päähän. Kierähdin kyljelleni ja suljin silmäni. Palautin mieleeni kirkkosalin, Jeesuksen näköisen papin ja sen, miten auringonsäteet kajastivat kapeista katonrajan ikkunoista. Eilinen oli ollut yksi elämäni onnellisimmista päivistä, ja siitä huolimatta olin ollut kuin sivustakatsoja omissa häissäni. Valmiina ponnahtamaan jokaisesta risahduksesta ulos laatikosta kuin vieteriakka.

Olin etsinyt Ilkkaa katseellani kirkkopihalla. Hän oli norkoilut kyllästyneen näköisenä hieman syrjemmällä, eikä minulla ollut tilaisuutta puhua hänen kanssaan. Melkein kuin hän olisi vältellyt minua. Ainakin hän vältteli katsettani. Hän kaiveli taskustaan pätkinöitä ja houkutteli tuuheahäntäisen oravan luokseen.

Minun täytyi hymyillä oikealle ja vasemmalle, ottaa vastaan tuoreena rouvana onnitteluja ja halauksia ja näyttää onnelliselta. *Rouva*. Se ei ollut ollenkaan minun sanani. Kaiken aikaa levottomuuteni kasvoi, ja minulla oli outo tunne, että jotain oli vialla. Kun yritin järkeillä, mitä oikein pelkäsin, en onnistunut muotoilemaan sitä ajatukseksi. Lopulta päättelin, että se oli pelkkää mielikuvitusta. Jännitin liikaa. Niin kuin joskus ennen lentomatkaa, kun minulla

oli tunne, että tapahtuu onnettomuus. Samalla järkeni sanoi, ettei tietenkään tapahtuisi mitään.

Pihalla Jaakko piteli minua kainalossaan, ja hänen vanhempansa Juhani ja Maija hymyilivät onnellisina. Maija halasi minua ja sanoi, ettei hän olisi voinut parempaa miniää toivoa. Minua alkoi pelottaa. Minua pelotti nykyisin usein. Monet asiat, kuten onko tämä sitä, mitä oikeasti haluan. Mutta mitä minä itse asiassa haluan? Pelkkiä kysymyksiä eikä ainuttakaan vastausta.

Kaiken naurun ja puheensorinan keskellä Ilkka näytti vihaiselta ja pettyneeltä. Jotenkin ehdottomalta. Niin kuin mies, joka tietää, mitä tekee, eikä piittaa siitä, mitä muut ajattelevat. Tai mitä seuraavaksi tapahtuu. Muutaman kerran katseemme hipaisivat toisiaan kirkon pihalla, ja hänen silmänsä näyttivät kovin kylmiltä. Ennen hänen silmänsä olivat erilaiset.

Täytyihän nyt aikuisen miehen ymmärtää, etteivät asiat aina mene toivotulla tavalla.

Havahduin mietteistäni, kun kuulin tutut tömisevät askelet portaista. Jaakko ilmestyi oviaukkoon aamiaistarjotin käsissään ja punainen ruusu hampaissaan. Purskahdin nauruun ja nousin istumaan. Tänään oli onnellinen päivä, eikä minulla ollut mitään syytä olla allapäin.

Jaakko oli hankkinut minulle huomenlahjan. Aloin hykerrellen avata paketin naruja. Hän ei ollut ostanut mitään tylsää kultakoruja tai silkkihuiivia vaan nipun Mika Waltarin kirjoja. Me ostimme aina kirjoja toisillemme. Jaakko oli onnistunut hankkimaan viisi ensimmäistä. Hän selitti, että tuttu suomentaja oli myynyt äitinsä kirjoja ja Jaakko oli löytänyt sieltä muitakin aarteita kuin Waltarit.

Olin menossa saman tien tutkimaan kirjoja, mutta Jaakko topuutteli, että hän oli piilottanut ne kirjastohuoneeseen ja Ilkka

nukkui yhä sohvalla. Puuskahdin harmistuneena, miten Ilkka voi vielä tähän aikaan päivästä vedellä sikeitä. Oli hän ollut yöllä pahemmassa seilissä kuin aikoihin, mutta silti. Samalla aivoni kävivät ylikierroksilla, kun pähkäilin, miksi hän oli jäänyt meille nukkumaan. Tekikö hän minulle kiusaa ja teeskenteli nukkuvansa? Aikoiko hän järjestää kohtauksen? Vatsaani alkoi puristaa.

Työnsin asian kuitenkin pian mielestäni, kun löysin yhdestä lahjakirjasta Waltarin omistuskirjoituksen. Kävimme muut kirjat nopeasti lävitse ja löysimme vielä kaksi omistuskirjoitusta. Olin onneni kukkuloilla, ja Jaakko paljasti, että hänen äitinsä oli ehdottanut huomenlahjaksi rannekorua tai minkkiturkkia.

– Turkki? Johannalle? Oletsa ihan sekaisin! Jaakko kertoi pimah-taneensa äidilleen. – Meillä olisikin sitten maailmanhistorian lyhyin avioliitto, jos mä lähtisin tyrkyttämään Johannalle jotain kuollutta raatoa.

Nauroimme makeasti. Minkkiturkki minun ylläni olisi ollut yhtä hulvaton kuin paljettidiskomekko anopillani.

Minä ja Jaakko olimme aloittaneet seurustelun jo lukioporukan yhteisen Itä-Suomessa vietetyn hiihtoloman jälkeen. Kauan, kauan sitten. Emme vain olleet saaneet häitä aikaiseksi. Monet ystävis-tämme olivat avioituneet vuosikausia aiemmin, ja jotkut olivat jo toisella kierroksella. Ja koska kaikki oli aikoinaan alkanut hiihtä-misestä, halusimme ensimmäisenä avioliittopäivänämme lähteä hiihtämään.

Haimme vanhan kelloradiomme ja asetimme sen kirjaston työ-pöydälle. Ilkka nukkui sikeästi sohvalla peittojen alla.

– Mikä on tarpeeksi metelöivä kanava? supatin Jaakon korvaan.

– Laitetaan summeriherätys. Täysille. Kyllä se siihen havahtuu, Jaakko kuiskasi takaisin. – Ja saa, mitä ansaitsee.

— 2 —

Hiihtoretken jälkeen irrotimme siteet ja nostimme sukset talon seinustaa vasten.

– Pitäisikö meidän viedä Antille pala hääkakkua tänään, pohdin samalla kun pyyhkäisin lumet lintulautojen päältä.

– Ei tänään. Nyt me nautitaan tästä päivästä. Velipoika ei pahastu, vaikka tapaisikin meidät vasta huomenna, Jaakko muistutti.

Kun avasimme ulko-oven, tuijotimme toisiamme äimistyneinä. Summeri pärisi edelleen. Harmaaraidallinen Frida ryntäsi kovasta äänestä vauhkoontuneena ohitsemme. Sen tassut sutivat eteisen pitkän maton kasaan.

Jaakko paiskasi märät käsineensä rullautuneen maton päälle.

– Mitä helvettiä se jätkä pelleilee! hän karjaisi. – Eikö se aio nousta tänään ollenkaan.

– Totta kai Ilkka on jo herännyt tuohon mölyyn. Se on jättänyt meidän kiusaksi summerin päälle, ärähdin kiukkuisena. – Tämä on taas niitä Ilkan hauskoja käytännön piloja. Käyn sammuttamassa sen.

Menin huoneeseen sisälle lunta tiputtavat hiihtomonot edelleen jaloissani ja vaiensin summerin äänen. Humiseva hiljaisuus laskeutui huoneeseen. Vilkaisin sohvan suuntaan ja jähmetyin saman tien paikoilleni. Sydämeni muljahti. Lähdin nopeasti perääntymään ovelle ja melkein sotkeennuin omiin jalkoihini.

– Jaakko! Ääneni kuulosti pienen eläimen vinkaisulta, mutta kurkustani ei tullut ulos kovempaa ääntä.

– Mitä nyt? Jaakko pelästyi kauhistunutta ääntäni.

Nielaisin tyhjää ja tuijotin sohvaa. Aloin jäystää hampaillani etusormen repsottavaa kynsinauhaa, ja siitä alkoi tihkua verta. Jotain kamalaa oli tapahtumassa, enkä pystyisi sitä pysäyttämään.

– Ilkka ei olekaan herännyt. Voiko hän vielä...?

Jaakko kiilasi viereeni oviaukkoon. Ilkka makasi peiton alla samassa asennossa kuin aamullakin.

Me tuijotimme jähmettyneinä sohvalla retkottavaa Ilkkaa.

Hänen kasvoillaan oli jäykkä ilme, silmät olivat kiinni. Tummat sotkuiset hiukset näyttivät siltä kuin päätä ympäröisi männyn kaarnakuori. Kova ja kuoppainen. Miten pehmeiltä Ilkan hiukset olivatkaan tuntuneet vielä toissa päivänä. Kaikki hänen piirteissään oli tuttua, ja silti hän näytti nyt vieraalta.

Yhtäkkiä hätkähdin kovaa huutoa, joka tuntui jatkuvan loputtomiin. Huuto kimpoili seinistä ja voimistui kuin tuuli myrskyn edellä. Tajuntaani hipaisi etäinen ajatus, että ääni voi jatkua näin pitkään vain kaikuna. Ehkä kuvittelin kaiken. Entä jos olin kuvitellut myös edellisen päivän, itseni morsiuspuvussa, punaiset ruusut ja kirkon pihan hennossa lumisateessa? Ja nyt kuvittelin näkeväni miehen, joka makasi liikkumatta sohvalla. Käden, joka roikkui sohvalla laidan yli. Saman käden, joka oli varovaisesti asetellut morsiuskampauksestani karanneet hiukset korvan taakse turvaan.

Koska mies ei voinut olla kuollut. Näin ei voinut käydä minulle. Minä en ansainnut tätä. Jos olin kuvitellut kaiken, huutokin kaikui vain mielikuvituksessani.

Mutta huuto jatkui, ja lopulta minun oli nostettava kädet korvilleni, ettei ääni olisi halkaissut päätäni. Sitten ymmärsin, että huuto

lähtikin minusta itsestäni. En ollut ikinä edes kuvitellut, että kykenisin huutamaan niin kovaa ja terävästi.

Rikoskomisario Tuomas Koski vetäisi vanhan koristeellisen tuolin esiin ja sovittautui varovasti istumaan sille. Perhanan jalka! Roikkui mukana, mutta muuten oli varsin hyödytön. Oikea polvi oli paisunut edellisellä viikolla kaksinkertaiseksi, ja koko jalka oli nyt niin jäykkä, että sitä täytyi liikuttaa tikkusuorana. Istumaankin oli laskeuduttava jalka eteenpäin sojottaen kuin taitoluistelijalla, joka valmistautuu kyykkypiruettiin. Lääkäri oli kirjoittanut viikon sairausloman, jonka viimeisenä päivänä puhelin oli pärähtänyt soimaan neljäkymmentäviisi minuuttia aiemmin. Koipi ei ollut lähimainkaan kunnossa, mutta sairauslomailu sai jo riittää. Kotona makoilu ei tuntunut parantavan jalkaa lainkaan, joten yhtä hyvin aikaa saattoi kuluttaa työtehtävissäkin.

Tuomas Koski vannoi, ettei häntä enää tämän jälkeen saisi koskaan yksikkönsä virkistyspäivänä laskettelurinteeseen. Edellisen kerran polvi oli turvonnut samaan kuntoon, kun vuosittaisena tykypäivänä oli pelattu tennistä. Niiden urheilulajien kirjo, joita Koski uskalsi jalkansa kanssa harrastaa, väheni vuosien myötä huolestuttavasti. Nuoremmat poliisit olivat jo irvailleet, että seuraavana urheilupäivänä Kosken olisi turvallisinta valita lajikseen ohjattu sauvakävely tai vaihtoehtoisesti venyttely säkkituoleilla. Koski oli tokaissut valitsevansa ryhmänyrkkeilyn, jotta pääsisi muotoilemaan keltanokkien nassut uuteen uskoon.

Koski oli muutoinkin huonolla tuulella. Hän oli aikonut viettää rauhallisen sunnuntaipäivän perheensä kanssa, ulkoilla lumisessa maastossa varovaisesti polveaan verrytellen ja katsella illalla televisiota. Viikonloppuisin hän yritti kerätä voimia tulevaa työviikkoa varten, eikä työhälytys keskellä sunnuntaipäivää mitenkään edesauttanut voimien palautumista. Mitä enemmän ikää tuli, sitä enemmän hän tarvitsi vapaa-aikaa poliisin työstään. Häkellyttävä huomio. Vielä kolmikymppisenä kellon ympäri jatkuneet työpäivät ja kahden viikon kesäloma olivat riittäneet mainosti. Mutta poissaolo töistä heikon polven vuoksi ei tuntunut miehekkään miehen ratkaisulta, eikä Koski ollut epäröinyt hetkeäkään, kun puhelin oli soinut ja hänelle oli annettu tilannekatsaus. Toisaalta hän hieman soimasi itseään siitä, kuinka mukavalta sairauslomalla lepäily oli itse asiassa tuntunut.

Nyt Koski joutui työntämään mielestään kaikki työhön liittymättömät ajatukset. Päivystäjän välittämät tiedot puhelimesta olivat olleet kovin hatarat. Ambulanssiyksikkö oli ilmoittanut epäilyttävästä kuolemantapauksesta ja paikalle oli hälytetty rikospoliisi. Ennen kuin Koski oli ehtinyt perille lintuvaaralaiseen osoitteeseen, väkivaltarikoksiin perehtynyt oikeuslääkäri oli soittanut hänelle autoon.

– Melko todennäköisesti mies on kuollut tukehduttamalla, Elias Mäki oli ärissyt puhelimeen.

Koski huomasi, ettei hän selvästikään ollut ainoa, jota harmitti henkirikosten ajoittuminen muuhun kuin virka-aikaan. Mäki oli tunnettu siitä, ettei hänen elämänsä talvisin mahtunut juuri muuta kuin pilkkiminen Suomenlahden jäällä. Kesäisin sen korvasi virvelöinti. Kerran Mäki oli jättänyt vastaamatta päivystyksestä tulleeseen soittoon ja väittänyt, että puhelin oli pudonnut avantoon. Tästä hyvästä Mäelle oli annettu kirjallinen varoitus, vaikka mies

oli pitänyt tiukasti kiinni selityksestään, että puhelin oli livennyt märestä hanskasta ja molskahtanut jään alle.

– Tyynyillä tai jollain muulla pehmeällä, Mäki oli jatkanut.
– Tämän huoneen tyynyillä olisi voinut tehdä vaikka massamurhan. Niitä on nimittäin täällä röykkiö. Ja mies haisee vahvasti vanhalle viinalle.

– Milloin tiedät kuolinsyyn aivan tarkasti? Koski oli kysynyt.

– Sitten kun tiedän, Mäki oli murahtanut ja sulkenut saman tien puhelimen.

Koski ajatteli, että oli vain ajan kysymys, milloin Mäki itse päätyisi henkirikoksen uhriksi.

Odotellessaan talon omistajaa Koski katseli ympärilleen. Huone oli vanhan ajan ruokasali, juuri sellainen, jonka hän haluaisi omaan kotiinsa, jos joskus onnistuisi ansaitsemaan riittävästi rahaa omakotitalon ostamiseen. Keskellä huonetta oli jykevä tamminen ruokailupöytä, jonka ympärille mahtui kymmenen mukavannäköistä tuolia. Pöydällä lojui kymmenittäin pulloja ja tölkkejä, suurin osa tyhjiä. Laseja oli vielä enemmän, ja muutama niistä oli kaatunut ja valuttanut juomat pöydälle.

Huoneen yhdellä seinustalla oli korkeat valkoiset vitriinit astioille, joista osa näytti vanhoilta Arabian posliineilta. Koski oli tunnistavinaan sinivalkoisen astiaston, jota hänen vaimonsa Marika oli ostanut vintagemessuilta. Astioiden nimi liittyi johonkin etelä-eurooppalaiseen kaupunkiin, jota Koski ei pystynyt palauttamaan mieleensä. Jyhkeästä ruokapöydästä huolimatta huone vaikutti valoisalta, sillä keittiöön ja viereiseen huoneeseen johtivat leveät valkopiensaiset lasiovet, jotka heijastelivat isoista ikkunoista tulvivaa iltapäivän valoa. Jos olisi tällainen ruokasali kotonakin, ei tarvitsisi aina syödä keittiössä tiskivuoren ja ruuankäryn keskellä. Vieraat voisi ruokailun jälkeen pyytää lasilliselle kirjastoon.

Koski oli sisään tullessaan vilkaissut alakerran kirjastohuoneeseen ja pannut merkille lattiasta kattoon ulottuvat, kahdella seinustalla kiertävät lasioviset kirjakaapit, jotka olivat tupaten täynnä kirjoja. Kolmannella seinustalla oli kookas harmaa sohva, jolta oli vähän myöhemmin viety pois kuollut Ilkka Messilä. Lattialla sohvän edessä oli kasa Mäen mainitsemia tyynejä, joita lojui sikin sokin ympäri huonetta. Koski tervehti teknisiä tutkijoita, jotka tekivät työtään vaitonaisina.

Nuori rikostutkija Joni Eriksson koputti avonaiseen oveen ja ohjasi Kosken luokse ruskeahiuksisen hoikan naisen. Koski viittilöi Erikssonin istumaan viereiseen tuoliin ja kehotti haastateltavaansa asettumaan itseään vastapäätä. Koski vilkaisi muistikirjaansa, johon hän oli kirjoittanut nimen Johanna Palo.

Istuuduttuaan tuoliin nainen nojasi hetken aikaa taaksepäin ja sulki silmänsä. Poliisit vilkaisivat toisiaan hieman epävarmoina. Kun Koski liikahti, nainen avasi nopeasti silmänsä ja katsoi suoraan häntä silmiin. Rikoskomisario oli uransa aikana nähnyt monia ihmisiä, jotka olivat joutuneet todistamaan äkillistä kuolemaa, ja päätteli, että nainen oli järkyttynyt mutta päättänyt hallita itsensä hinnalla millä hyvänsä.

Menneisyys – se palaa aina takaisin.

Häiden jälkeisenä aamuna eläinlääkäri Johanna Palon mansardikattoisesta talosta Espoossa löytyy kuollut mies. Rikoskomisario Tuomas Koski ryhtyy selvittämään rikosta ja tulee yllätetyksi tutkinnan edetessä. Onko syyllinen joku häiden jatkoilla olleesta ystäväporukasta – vai kävikö talossa sittenkin ulkopuolinen tekijä?

Samaan aikaan Johannan kustannuslalla työskentelevää puolisoa painostetaan luopumaan Venäjä-aiheisen kirjan julkaisemisesta. Johannan taustasta paljastuva eläinaktivismi herättää myös Supon huomion.

Suurin yllätys on kaikilta piilossa.

Koskaan et voi tietää on **Helena Lehtovirran** esikoisdekkari, joka aloittaa uuden Palo & Koski -sarjan. Se käsittelee psykologisen tarkasti ihmissuh-teita ja valtapelejä henkirikoksen ympärillä ja laajemmin yhteiskunnassa.

84.2

Kannen kuvat: iStock,
Shutterstock, Unsplash (Alin Rusu)
Kansi: Justine Florio /
Taittopalvelu Yliveto Oy

CRIME
TIME

ISBN 978-952-850-028-5

